

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Регіональні аспекти функціонування української мови: південь Одещини

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальностей: 035 Філологія, 014 Середня освіта

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4 (денна форма: 120 год.: 24 - лекції; 24 - семінарські; 72 - самостійна робота; заочна форма: 120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 - самостійна робота).

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

https://drive.google.com/drive/folders/12czbuuvvH3_8vOmAQXlzW5P8oellqMB6I?usp=sharing

2. Інформація про викладача

ПІБ: Колесников Андрій Олександрович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: д.філол.н., доцент, завідувач кафедри української мови і літератури

Кафедра: української мови і літератури

Робочій e-mail: akolesnykov2015@ukr.net

Години консультацій на кафедрі: вівторок 14.00 – 15.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни: українська мова, південь Одещини, полімовний і поліетнічний регіон, засіб міжетнічної комунікації, мовна ситуація, мовна політика, мовне законодавство, мовна поведінка, українські південнобессарабські говірки, мовна норма, динамічні процеси в українській мові, «Український правопис» 2019 р.

Мета дисципліни: формування системи знань здобувачів ОС «бакалавр» про особливості функціонування української мови в полілінгвальному регіоні півдня Одещини, специфіку її літературного та діалектного різновидів у ньому, динамічні процеси в побутуванні державної мови в ареалі, зумовлені впливом військової агресії Росії на мовну ситуацію в регіоні, змінами в мовному законодавстві, у правописній системі української мови 2019 р. Ці відомості обов'язково мають бути ураховані у процесі навчання української мови учнів закладів загальної середньої освіти в регіоні.

Результати навчання. Прослухавши цей курс, здобувачі освіти **опанують знання** про:

- динаміку і сьогодення мовної ситуації на півдні Одещини;
- різновиди мовної поведінки носіїв української мови в полілінгвальній ситуації;
- міжмовні і міждіалектні контакти на півдні Одещини;
- генезу, динаміку, ареалогію українських південнобессарабських говірок;
- мовне законодавство у ХХІ ст.;
- динаміку мовної норми української мови (ХХ–ХХІ ст.).

Під час вивчення курсу здобувачі освіти зможуть оволодіти **вміннями і навичками**:

- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем функціонування української мови в регіоні;

- аналізувати українське мовлення мешканців регіону з урахуванням соціолінгвістичної ситуації та наслідків міжмовних і міждіалектних контактів;
- визначати за певними ознаками тип української говірки її носія в регіоні;
- використовувати набуті знання у процесі навчання української мови учнів закладів загальної середньої освіти в регіоні з метою подолання помилок в їх мовленні, викликаних впливом діалектного середовища;
- здійснювати ефективну комунікацію українською мовою з представниками національних спільнот півдня Одещини тощо.

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Мовна ситуація на півдні Одещини: динаміка і сьогодення.

Тема № 2. Мовна ситуація в окремих районах і мікроареалах півдня Одещини.

Тема № 3. Діалектна форма української мови на півдні Одещини.

Тема № 4. Південнобессарабські українські говірки: генеза і динаміка.

Тема № 5. Ареалогія українських південнобессарабських говірок.

Тема № 6. Мовна політика України на півдні Одещини.

Тема № 7. Мовне законодавство у ХХІ ст.

Тема № 8. Динаміка мовної норми української мови (ХХ–ХХІ ст.). «Український правопис» 2019 р.

Тема №9. Вплив війни Росії проти України на мовну ситуацію в регіоні.

Тема №10. Засоби міжетнічної комунікації в динаміці мовної ситуації на півдні Одещини.

Тема №11. Проблеми викладання української мови на півдні Одещини: заклади загальної середньої освіти.

Тема №12. Особливості викладання української мови в поліетнічному регіоні: диференційний підхід.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагиату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту.

Використання технологій штучного інтелекту не передбачено.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та

результати самостійної роботи. Шкала оцінювання та нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у формі комп'ютерного тестування (за допомогою сервісу Google Forms) та включає 30 тестових завдань різних типів.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Індивідуальне науково-дослідне завдання	5
Презентація	5
Реферування наукових праць	5

Оцінювання *ІНДЗ* здійснюється за такими критеріями: правильність складання та оформлення, наявність всіх компонентів у вступі, відповідність вимогам академічного письма. Критеріями оцінювання *презентації* є повнота, технічна якість висвітлюваного матеріалу, рівень обізнаності студента в означеній проблемі. Критеріями оцінювання *анотування та реферування наукових праць* є вміння обирати головні тези зі статті, стисло описувати зміст та основні результати дослідження.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

30 правильних відповідей на тестові завдання (100%) – «відмінно»; 22–26 правильних відповідей на тестові завдання (73%–87%) – «добре»; 15–18 правильних відповідей на тестові завдання (50–60%) – «задовільно»; менше 15 правильних відповідей на тестові завдання – «незадовільно».

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Гриценко П. Ю. Межиріччя Дністра і Дунаю у світлі лінгвістичної географії (стан і пріоритети). *Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету*. 2006. Вип. 21. С. 3–16.
2. Колесников А. О. Атлас українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю. Ізмаїл: ІРБІС, 2016.
3. Колесников А.О. Морфологія українських південнобессарабських говірок: генеза і динаміка : монографія; відп. ред. П. Ю. Гриценко. Ізмаїл : «СМИЛ», 2015. 676 с.
4. Колесников А.О. Генеза українських південнобессарабських говірок у світлі перейменування топонімів ареалу. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2023. Том 2 № 50. С. 230-236. URL: <http://visnyk-philology.uzhnu.edu.ua/issue/view/17417>
5. Колесников А.О. Українська мова як засіб міжнаціонального спілкування в полімовному межиріччі Дністра і Дунаю: напрямки роботи лінгвістів. *Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць*. Серія «Філологічні науки». Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 44. С. 23-31. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/88>
6. Колесников А.О. Перспективи дослідження українськомовного простору півдня Одещини: об'єкти, прийоми, класифікації. *Наука і освіта українського Придунав'я : виміри, виклики, перспективи: колективна монографія укр. та англ. мовами / За ред. Я. Кічука; відп. ред. Л. Циганенко*. Ізмаїл : РВВ ІДГУ-СМИЛ. 2020. С. 15-39.
7. Колесников А.О. Із спостережень над проблемами реалізації національної мовної політики України в Південній Бессарабії *Колективна монографія*. За ред. Н. Кондратенко. *Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки і перспективи*. Вінниця: ТВОРИ, 2022. с. 98-105.
8. Колесников А.О., Делюсто М.С. Проблеми збереження й розвитку ідіомів у полілінгвальному межиріччі Дністра і Дунаю. *SLAVIA ORIENTALIS*. TOM LXXI, NR 4, ROK 2022. С.819–834. <https://journals.pan.pl/dlibra/publication/143221/edition/125859/content>
9. Українська мова. Енциклопедія. К., 2007. 684 с.
10. Український правопис. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>
11. Sokolova S. Білінгвізм в Україні і проблеми національної ідентичності. *Balkanica et Slavica*. 2022. 2(1). P. 51-72. <https://edizionicafoscari.unive.it/media/pdf/article/balkanica-et-slavia/2022/1/art-10.30687-BES-2785-3187-2022-01-003.pdf>
12. Weinreich U. *Languages in Contact: Findings and Problems*, Berlin 1979. 150 P. URL: https://www.academia.edu/39358679/Uriel_Weinreich_Languages_in_contact_Findings_and_problems_1979_1

Затверджено на засіданні кафедри української мови і літератури протокол № 8 від 12 січня 2024 р.